

Nr 119.

Ankom till riksdagens kansli den 19 maj 1936 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för furiren vid Kronobergs regemente I. H. Persson och värnpliktige G. G. Magnusson från viss betalningsskyldighet.

(1:a avd.)

Uti en den 6 mars 1936 dagtecknad proposition (nr 203) har Kungl. Maj:t, under återopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva,

att envar av furiren vid Kronobergs regemente I. H. Persson och Gunnar Gideon Magnusson befrias dels från den dem jämlikt krigsrättens vid nämnda regemente utslag den 25 april 1934 ålagda skyldighet att till riksförsäkringsanstalten solidariskt utgiva tillhoppa 748 kronor 50 öre, dels från ersättningsskyldighet till statsverket i fråga om ej mindre de belopp, som Kungl. Maj:t och kronan jämlikt Göta hovrätts den 28 juni 1935 meddelade dom ålagts utbetala, tillhoppa 1,885 kronor 50 öre jämte ränta, eller som kronan framdeles kan komma att åläggas utbetala till jordbruksarbetaren O. Almgren på grund av honom den 1 juli 1933 åsamkade skada, än även de belopp, som riksförsäkringsanstalten för tiden efter den 25 april 1934 utbetalat eller kan komma att utbetala till Almgren såsom ersättning i förevarande avseende;

samt att de belopp, från vilkas utgivande Persson och Magnusson sålunda befrias, må ur vederbörliga räkenskaper avskrivas.

Under tjänstgöring vid Kronobergs regemente den 1 juli 1933 blev jordbruksarbetaren O. Almgren, vilken vid regementet fullgjorde sin värnplikt, träffad i vänstra benet av ett gevärsskott, med påföljd att brott å lårbenet uppstod. Skottet hade avlossats av vid regementet tjänstgörande värnpliktige Gunnar Gideon Magnusson, som i likhet med Almgren under befäl av furiren vid regementet I. H. Persson deltagit i en skolskjutövning. Vid rengöring av de vid övningarna använda karbinerna hade Magnusson funnit slagfjädern å en av dessa spänd och i syfte att slappa fjädern gjort en avfyrning, varvid ett i karbinen kvarsittande skott brunnit av.

I anledning av olycksfallet ställdes Persson och Magnusson vid Kronobergs regementes krigsrätt under tilltal för tjänstefel och vållande till kroppsskada. Utslag meddelades den 25 april 1934. Krigsrätten ansåg, att såväl Magnusson som Persson måste anses hava gjort sig skyldiga till vårdslöshet i tjänsten och

därigenom vållat, att Almgren tillfogats i målet omförmäld skada, Magnusson genom att emot gällande föreskrifter på förut angivet sätt slappa slagfjädern samt Persson genom att helt uraktlåta att omedelbart efter skolskjutövningens avslutande, såsom det ålegat honom i hans egenskap av ledare av övningen, genom visitering förvissa sig om att inga patroner funnes kvar i de under övningen använda karbinerna. Krigsrätten prövade förty rättvist döma Magnusson och Persson dels för ifrågavarande tjänstefel att undergå disciplinstraff av vaktarrest i fem respektive tre dagar, dels ock för vållande till kroppsskada att till kronan böta 20 dagsböter à 1 krona respektive 15 dagsböter à 2 kronor 50 öre. Därjämte prövade krigsrätten, enär Magnusson och Persson genom angivna vållande jämväl ådragit sig skyldighet att till Almgren utgiva skadestånd, lagligt förklara Almgren berättigad att i sådant hänseende åtnjuta ersättning dels för sveda och värk med 1,000 kronor, dels för mistad arbetsförtjänst med 3 kronor 50 öre för varje dag från och med den 8 oktober 1933, då Almgren åliggande värnpliktstjänstgöring upphört, till och med dagen för utslaget eller den 25 april 1934 med tillhoppa 700 kronor, dels för läkarintyg med tillhoppa 24 kronor, dels ock för bilskjutsar med 108 kronor, samt förpliktade Magnusson och Persson, en för båda och båda för en, att utgiva ej mindre till Almgren förenämnda ersättningsbelopp, tillhoppa 1,832 kronor, dock med avdrag av 677 kronor 50 öre, som riks försäkringsanstalten till Almgren utbetalat eller förbundit sig att utbetala för tiden till och med den 25 april 1934; eller alltså 1,154 kronor 50 öre, än även till riks försäkringsanstalten sagda belopp, 677 kronor 50 öre, jämte anstaltens utlägg för läkarvård och läkarintyg 31 kronor eller tillhoppa 708 kronor 50 öre; och förbehölls Almgren och riks försäkringsanstalten rätt att i särskild rättegång mot Magnusson och Persson göra gällande anspråk å ytterligare ersättning för tiden efter den 25 april 1934 såväl för mistad arbetsförtjänst som ock för möjligen uppkommande framtida men. Slutligen förpliktade krigsrätten Magnusson och Persson, vilkendera bäst gälda förmodade, att för kostnaderna å målet vid krigsrätten gottgöra, bland annat, riks försäkringsanstalten med 40 kronor. Krigsrättens utslag har vunnit laga kraft.

Almgren anhängiggjorde vid rådhusrätten i Växjö talan jämväl mot kronan samt yrkade — under förmälan att Persson och Magnusson saknade tillgångar till gäldande av den dem ådömda ersättningen — att det måtte åläggas kronan att till Almgren utgiva dels de av krigsrätten till Almgren utdömda ersättningsbeloppen, dels ock ytterligare ersättning för tiden den 26 april 1934—den 14 januari 1935, vilken senare dag målet överlämnades till rådhusrättens prövning, med 500 kronor för sveda och värk, 3 kronor 50 öre om dagen för mistad arbetsförtjänst, 119 kronor för sjukvård samt 32 kronor 20 öre för av olycksfallet föranledda resor. Almgren, som tillika fordrade ränta, förbehöll sig vidare rätt att framdeles i särskild rättegång föra talan om ersättning för framtida men och övriga följder av olycksfallet, som hänförde sig till tiden efter den 14 januari 1935. Rådhusrätten meddelade utslag i målet den 11 februari 1935.

Göta hovrätt, varest parterna å ömse sidor sökte ändring i rådhusrättens utslag, yttrade i dom den 28 juni 1935. Hovrätten funne lika med rådhusrätten kronan vara jämte Persson och Magnusson pliktig att till Almgren utgiva ersättning för den Almgren tillskyndade skadan. Almgren tillkommande gottgörelse för sveda och värk borde skäligen skattas för tiden den 1 juli 1933—den 25 april 1934 till 1,000 kronor och för tiden den 26 april 1934—den 14 januari 1935 till 500 kronor. Vidare måste Almgren anses berättigad erhålla ränta å honom tillkommande skadeståndsbelopp. Emot Almgrens övriga ersättningsanspråk hade kronan icke haft något att erinra. Almgren hade av riksförsäkringsanstalten uppburit 844 kronor 20 öre såsom sjukpenning för tiden den 26 april 1934—den 14 januari 1935. På grund härav prövade hovrätten rättvist på så sätt ändra rådhusrättens utslag i huvudsaken, att kronan förpliktades utgiva dels, i den mån Almgren icke förut av Persson och Magnusson uppburit ersättning för ifrågavarande skada, solidariskt med dessa till Almgren 1,154 kronor 50 öre, dels ock 731 kronor jämte 5 % ränta å 1,154 kronor 50 öre från stämningdagen den 25 september 1934 till den 14 januari 1935 och å 1,885 kronor 50 öre från sistnämnda dag tills betalning skedde, dock med rätt för kronan att, såvitt anginge skyldigheten att gälda ränta, njuta avdrag i följd av betalning, som kunde komma att erläggas av Persson och Magnusson. Härjämte medgavs Almgren rätt att jämlikt förbehåll framdeles i särskild rättegång föra talan om ersättning av kronan för framtida men ävensom för den ytterligare skada i övrigt, som efter den 14 januari 1935 för honom följt eller kunde komma att följa av olycksfallet. Hovrättens dom vann laga kraft.

I särskilda skrivelser den 11 april 1935 respektive den 3 juni 1935 hava Persson och Magnusson — under förmälan, Persson, att han saknade förmögenhet och vore för sin egen och sin familjs försörjning helt hänvisad till sin lön såsom furir samt Magnusson, att han vore fullständigt medellös och beretts plats såsom dräng å kommunalt ålderdomshem — anhållit om befrielse från all den ersättningsskyldighet, såväl nuvarande som eventuellt framdeles uppkommande, de gentemot kronan och riksförsäkringsanstalten ådragit sig i förevarande sammanhang.

Över anmärkningarna hava särskilda utlåtanden avgivits av chefen för södra arméfördelningen, arméförvaltningens civildepartement, statskontoret samt riksförsäkringsanstalten.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande:

»Såsom av det förut nämnda inhämtas, hava Persson och Magnusson anhållit om befrielse från all den ersättningsskyldighet, såväl nu föreliggande som eventuellt uppkommande, som de gentemot kronan och riksförsäkringsanstalten ådragit sig till följd av den skada, som genom deras försummelser vållats Almgren.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att kronan i anledning av nämnda skada genom Göta hovrätts dom den 28 juni 1935 ålagts att till Almgren utgiva tillhoppa 1,885 kronor 50 öre jämte viss ränta. Därjämte har hovrätten lämnat Almgren obetaget att framdeles föra talan om ersättning för eventuellt uppkommande framtida men ävensom för den ytterligare skada i övrigt, som efter den 14 januari 1935 för Almgren följt eller kunde komma att

följa av olycksfallet. Vidare har Almgren av riks försäkringsanstalten tillerkänts ersättning dels med 2,131 kronor 70 öre, utgörande sjukhjälp m. m. för tiden till och med den 30 mars 1935, dels ock, i form av livränta, med ett årligt belopp av 882 kronor att utgå tillsvidare från med den 31 i sistnämnda månad. Gent emot Persson och Magnusson föreligger domfäst fordran på återbetalnings skyldighet beträffande viss del av de av riks försäkringsanstalten utgivna beloppen, i det att krigsrätten vid Kronobergs regemente genom lagakraftvunnet utslag den 25 april 1934 förpliktat Persson och Magnusson att solidariskt till riks försäkringsanstalten utgiva — förutom rättegångskostnad 40 kronor — vad anstalten för tiden till och med sistnämnda dag utgivit till Almgren, eller 708 kronor 50 öre.

Det synes lämpligt att i förevarande sammanhang till prövning upptaga frågan om befrielse för Persson och Magnusson från all den betalningsskyldighet, de i anledning av det inträffade olycksfallet ådragit sig gentemot kronan och riks försäkringsanstalten, alltså även betalningsskyldighet som hänför sig till vad statsverket — utöver vad detsamma hittills måst vidkännas — framdeles kan komma att bli skyldigt utgiva till Almgren i anledning av ifrågasatt olyckshändelse.

Uppenbart torde vara, att de ekonomiska konsekvenser, som drabbat Persson och Magnusson till följd av de av dem begångna tjänstefelen, icke stå i rimlig proportion till deras försummelser. Med hänsyn härtill och jämväl till Perssons och Magnussons svaga ekonomi, som icke torde komma att framdeles i mera avsevärd grad förbättras, anser jag mig böra tillstyrka, att Persson och Magnusson vinna befrielse från all den ersättningsskyldighet de ådragit sig gentemot kronan eller riks försäkringsanstalten. Jag tillåter mig i detta sammanhang erinra om att riksdagen tidigare medgivit befrielse från under så gott som fullständigt liknande omständigheter ådragen betalningsskyldighet gentemot kronan och riks försäkringsanstalten. (Proposition nr 148 till 1931 års riksdag jämte i andra kammaren väckt motion nr 362; riksdagens skrivelse nr 106.)»

Utskottet måste finna, att de förseelser, vartill Persson och Magnusson gjort sig skyldiga och varigenom vållats den Almgren åsamkade kroppsskadan, äro av rätt så allvarlig natur. Då emellertid, av utredningen att döma, utsikterna torde vara skäligen ringa att kronan vare sig nu eller framdeles till någon avsevärd del skall kunna utfå sina fordringar hos Persson och Magnusson, vill det synas utskottet, att ett fasthållande därvid är för kronan ändamålslost. Utskottet finner sig under sådana omständigheter böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva,

a) att envar av furiren vid Kronobergs regemente I. H. Persson och värnpliktige G. G. Magnusson befrias dels från den dem jämlikt krigsrättens vid nämnda regemente utslag den 25 april 1934 ålagda skyldighet att till riks försäkringsanstalten solidariskt utgiva tillhoppa 748 kronor 50 öre, dels från ersättningsskyldighet till statsverket i fråga om ej mindre de belopp, som Kungl. Maj:t och kronan jämlikt Göta hovrätts den 28 juni 1935 meddelade dom ålagts utbetala, tillhoppa 1,885 kronor 50 öre jämte ränta, eller som kronan framdeles kan komma att

Utskottet.

åläggas utbetala till jordbruksarbetaren O. Almgren på grund av honom den 1 juli 1933 åsamkade skada, än även de belopp, som riksförsäkringsanstalten för tiden efter den 25 april 1934 utbetalat eller kan komma att utbetala till Almgren såsom ersättning i förevarande avseende;

b) att de belopp, från vilkas utgivande Persson och Magnusson sålunda befrias, må ur vederbörliga räkenskaper avskrivas.

Stockholm den 19 maj 1936.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Olof Olsson, Johansson* i Fredrikslund, *Bergqvist, Nilsson* i Gränebo, *Oscar Olsson, Svensson* i Kompersmåla, *Borell, Walles, Gustafsson* i Benestad, *Sandén* och *Bäckström*, samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Jansson, Strindlund, Holmgren, Jeppsson, Andersson* i Höör, *Persson* i Falla, *Jonsson* i Eskilstuna, *Andersson* i Prästbol, *Norling, Andersson* i Ovanmyra och *Olsson* i Staxäng.
